

Bulgáriából Szombathelyre

Átutazóban a színház

Pál Tamás az első külföldi turnéről

Átutazóban érkezett haza vasárnap, pár órára, a szegedi színház operaegyüttese, szólisták, kórus, műszakiak és a szimfonikus zenekar Bulgáriából, s már hétfőn tovább indultak Szombathelyre. Június 12—22. között a magyar-bolgár kulturális kapcsolatokat rögzítő egyezmény keretében előbb Burgaszban, majd a várnai fesztiválon képviselték a hazai operajátszást *Verdi Falstaff* és *Johanna* című alkotásaival, illetve *Donizetti Anna Bolenájával*. Hat napot töltöttek Burgaszban; Várnában közvetlen a szegediek vendégjátéka előtt lépett föl a Berliini Filharmonikus Zenekar és rendezték meg *Leonyid Kogan* hegedűstjét, utána pedig a helyi opera *Carmen*-bemutatója jelentette a fesztivál soros eseményét, vagyis izgalmas program ágyazta be operistáink első külföldi turnéját. Mindkét városban zárt színházban játszottak el a három operát.

— Szombathelyre a sokadós évadvégi meghívásnak eleget tenni utaztak tegnap. Pál Tamással, a színház és a szimfonikusok igazgatójával tehát a szó szoros értelmében juttában sikerült beszélünk a bulgáriai úton szerzett legfrissebb benyomásokról.

— Már Burgaszban kitüntetett rokonszenvvel fogadtak, előadásainknak zafos közönségikere volt, nagyon jól éreztük magunkat. A turné során ismételtlen meggyőződhettem arról, milyen erősek a társulatot összetartó szálak, hiszen más dolgunk sem volt, mint egymással törődni művészileg, emberileg. Idegen környezetben általában élesebben rajzolódik ki az együttes profilja, s jóleső érzéssel kellett tapasztalnom, társulatunk művészi kvalitásai milyen értékesek, felemelők tudnak lenni. Bulgária köztudomásúan a hangbirtokok hazája. E tekintetben persze nem vehettük fel a versenyt az élvonalal, ám az előadások összhangjában, darabértelmezésben, muzikáltságban feltétlenül, amit vendéglátóink is méltányoltak. Főleg a *Falstaff*-ban, mely osztatlan, áttűtő sikert aratott; a *Johannában* és az *Anna Bolenában* inkább a zenekar és néhány egyéni teljesítmény hívta föl magára a figyelmet. Mégsem szeretnék személy szerint senkit kiemelni, valamennyi közreműködő képességeinek maximumát adta, ezeknek különbségei számunkra ismeretesek. A bolgár szakemberek kiemelték viszont előadásaink rendezésének jó színvonalát, összhangját a zenei megvalósítással. Várnában módunk volt megnézni a *Trubadur* fesztiválozódását két angol vendégművésszel, *Aszen Najdenov* dirigálásával, tulajdonképpen ekkor oldódott föl érthető szorongásunk, s tudatosult bennünk, nincs különösebb szegyenkeznivalónk. Azért is említem ezt a *Verdi*-operát, mert hazaérkezve nyugat-németországi és belgiumi körútra szóló szerződés vár bennünket: 1981 februárjában-márciusában 21 előadásra kötötték le együttesünket a *Trubadurral*, olyan

városokba, mint Rotterdam, Eindhoven, Fürth stb.

— Mutat rokon vonásokat a várnai fesztivál a szegedivel?

— Csak részben. Várnáról azt tartják, Bulgária nyári fővárosa, fesztiválja nemzetközileg is elismert, kidolgozott, bőkezű és nagyvonalú, említsem csupán a sajtótájékoztatók, műsorfüzetek színvonalát, hogy a *Johanna*-bemutatókat például egyesben közvetítette a szófiai rádió. A színhazi produkciók nem egy színhelyre koncentráltak, mint a szegedi szabadtérin, s úgy vettem észre, évente más-más profilnak szentelik. Burgasz fejlődőben levő város, Várnát szeretné utolérni, s ezért a helyiek minden energiát mozgósítanak. Színházuk ugyanúgy épülőfélben, mint a szegedi, s míg elkészül, egy vegyipari kombinát kultúrházában tartják az előadásokat, mely a város főterén van, s amilyben sem hasonlít a mi kultúrházainkhoz, hogy forgószínpaddal rendelkezik, megfelelő zenekari árokkai, trégerrel stb. Burgaszban találkozunk többek között *Kozsuharóval*, a Magyar Televízió legutóbbi karmes-

terversenyén kitűnően szerepelt muzsikussal, aki a helyi opera dirigense, s akit a szegedi zenekar hívott meg, a budapesti verseny eredményhirdetésén, vendégszereplésre.

Mint korábban beszámoltunk róla, az operával együtt Szombathelyen játszik a szegedi színház prózai és operett-társulata is. Június 30-ig a *Házmeestersirat*ot, a *Szöktetés a szerájból*, *Erkel Bánk bánját* és a *Bajadért* mutatják be, 27-én pedig a szombathelyi „táj” tizedik évfordulója alkalmából, kívánsághangverseny lesz, ahol a szegedi művészek a szombathelyi nézők kérésére elevenítik meg operá- és operettrezleteket. S újrahazatérve sem kezdődik a nyári vakáció mindahányuknak, hiszen hozzállhatnak a Szegedi Szabadtéri Játékok előkészületeihez: *Mind a Kálmán királyban*, *mind a Falstaffban* és a *Carmenben* több szegedi művész, és persze a zenekar, énekkar, műszakiak érdekeltek.

N. I.

Értéket közvetíteni

Úgy számolom, a foci és a színház kapta a legtöbb műsoridőt az elmúlt héten. Nem valószínű, hogy a különféle nyári színházak produkcióinak televíziós felvételei nagyobb közönségikert arattak, mint az Európa-bajnokság mérkőzése. A profán összehasonlítás azért engedélyeztem magamnak, mert egyszerűen érthetetlennek találom: a televízió, amely nyíltan vállalja, hogy lehetőséget nyújt népszerűsíteni a színházat, miért nem képes belátni e lehetőségek korlátozottságát?

Ha módja lenne a közönségnek látványosan megbuktatni valamely tévés produkciót, a hét két színházi felvétele, a fertőrákosi Barlang Színház meg a Körszínház előadásának közvetítése egész biztosan megbukott volna. Nem szükségszerűen azért, mert a *Bor József*-rendezte *Suppé* daljáték, a *Boccaccio*, vagy *Kazimir Károly* *Hiawataja* — rossz. Azt tudja, hogy milyenek voltak az előadások, aki látta őket, nyáron, a helyszíneken. Egyszerűen azért buktak volna, mert mint tévés produkciók bizonyultak rossznak, hosszúaknak, unalmasaknak, hatástalanoknak. Szükségszerűen kimaradt belőlük ugyanis a „helyi szellem”, ezeknek a nyári színházaknak a sajátos légköre, amellyel együtt — meglehet — élvezhetők. Azoknak a színházismerők és színházat kedvelő embereknek, akik fáradságot és pénzt nem sajnálnak, hogy nyáron megtekinthessék e különleges, speciálisan a helyhez és az időhöz kötött produkciókat. De vajon miért vállalja a tévé, hogy fontos darabok sikerült közvetítése, számtalan ismeretterjesztő jellegű műsor, tájékoztató, ízlést formáló magazin jó hatását rombolja e kevesek érdeklődésére szá-

mot tartó előadások sikerületlen reprodukcióival? Félreértés ne essék: nem lenne jó, ha a technikára, a színházi előadás televíziós „leképezésének” eleve adott korlátaira, a színházi élőművészség szükség szerű redukciónak hivatkozva — nem kerülne előadás a képernyőre. Mint már sokszor bebizonyosodott, igenis léteznek színházi „események”, amelyekből üdvös részlni a nézőtérinél jóval nagyobb tömegeknek is. Azoknak is, akik nem jutnak el a teátrumba. Bár egészen nyilvánvaló, hogy sohasem volt és nem is lesz könnyű eldönteni, mit érdemes és kell ilyen sokat szemé elé emelni, ezért a színházi értékek fölismeréséhez elég régóta rendelkezésre áll már egy néhány eligazító elv és mérce, újabb meg a televíziózás is talál alkotórészeket egy majdnai, saját esztétikához. Fontos lenne, hogy használtassék is mindez, különösen, ha olyan művelődési missziók eredménye működik ezen, mint amit a színház megkedveltségéért vállalt az értékközvetítő televízió.

S. E.

Kendertapéta

A természetes, rusztikus anyagok térhódításával divatosak váltak a zsák-, illetve ponyvaszerű kenderanyagok bútorszövetként, újabbak pedig falburkoló tapétaként is. Ilyen durva szövésű anyagból a Kendertapéta és Szövőipari Vállalat az idén már mintegy százezer négyzetmétert szállított Skandináviába, ahol a hirtorhuzatnak használják. Ugyanoda, valamint angol és francia megrendelőknek elküldték az első kendertapéta-szállítmányt is. Az úgynevezett rásos szerkezetű, ritka szövésű mintával készült

szövetet főként szállodák és más középületek belső falburkolására használják. Hasonló rendeltetésű falburkoló anyagot készítenek a Mohácsi Farostlemezgyárral kooperálva is: a kendertapétát farostlemezre rögzítik, így nyerne rusztikus hatású, divatos tapétát. Ezzel egybeek között csökkenteni kívánják a hirtorhuzat használatát, amelyet a fenyőfűrészáru felhasználásának a korlátozása jelent az építkezéseknél, a falburkolásnál is. Az új cikkel egybeeként bevezették a BNV korszerű termék pályázatára,

Lesz elég

Tréningruha, iskolaköpeny

A tavaly még hiánycikknek számító tréningruhák beszerzése az idén már kevesebb gondot okoz a gyermekes szülőknek. A Váci Kötőtárgyár és a Hódmezővásárhelyi Divatkötőtárgyár 26 százalékkal, azaz a tavalyinál összesen félmillióval több tréningruhát gyárt az idén. Ebből természetesen a felnőtt tréningruhák is beletartoznak, melyek, mint korszerű sport- és szabadidő-ruhák, az utóbbi időben rendkívül keresetté váltak.

A tréningruhák választéka is bővül, Vácott a műszállal kevert alapanyagból készülő Addidas típusú női, férfi- és gyermektréningruhák az eddigi hagyományos kék-fehérről több, és egymással kombinált színekben is kaphatók lesznek. A HODIKÓT a bolyhos belsejű, hagyományos tiszta pamut alapanyagú termékeken kívül új cikként műszál és pamut összetételű tréningruhát is gyárt.

Az iskolaköpenyek legnagyobb gyártói, a Habselem Kötőtárgyár és a Szegedi Ruhagyár, harminc modellből álló sorozatot mutatott be az idén a kereskedelem szakembereinek. Az új, praktikus és tetszetős leányka-, fiúköpenyekből néhány iskolában is véleményt kértek, ennek alapján jelölték ki a gyártásra kerülő modelleket. Ezekből készítek el a kereskedelem által igényelt 970 ezer darabot. Az első szállítmányokat már útnak indították a nagykereskedelmi vállalatokhoz.

A néptáncverseny eredményei

EDOSZ-táncosok a múzeum előtt

Vasárnap délelőtt nagy közönségikere volt az utcai néptáncbemutatóknak; a város különböző pontjain tapasztalható a közönség a 13 szakszervezeti néptáncgyüttesnek, az ideit találkozó, a IV. országos minősítő verseny résztvevőinek. A „tér-táncok” után következett a háromnapos program záróeseménye, a verseny eredményeinek kihirdetése. A minősítés fokozatairól a szombati bemutatók alapján a következőképpen döntött a *Pesovár Ernő* népzenekeztető által vezetett zsűri: arany első fokozatú minősítést kapott a *Kerteszi Eggyetem és a MEDOSZ táncgyüttese*, valamint a szegedi táncosok, az EDOSZ

csoportja. A találkozó legjobbait az ózdiak követték, a Kohász táncgyüttes arany második fokozatú minősítést kapott. Ezüst I.: Padragkúti Bányász, ezüst II.: Várpalotai Bányász, ezüst III.: Salgótarjáni Kohász és Szekszárdi TOTÉV Táncgyüttes. Bronz első fokozatú minősítése van a hegyendi porcelángyár, a mohácsi és a debreceni szakmunkásképző intézet csoportjának, és bronz második fokozatú minősítést kapott a pápai téglagyár együttese. A zsűri azt javasolta a Pécsi Vasas Izzó és a Törekvés Táncgyüttes vezetőinek, hogy a soron következő országos minősítésre nevezzenek.

„...növeszti körmét és fogát”

Íme, újabb adalék gyermekcentrikus világképünk-höz. Sőt, ennél többhöz is: korunk egyik jellegzetes hazai konfliktus sorozatához. Az egyik vagy másik szülőre maradt gyerekek körüli acsarkodások és adminisztratív hercehurcák egyetlen, látszólag nem túlzottan tipikus, valójában mégis igen csak jellemző esetébe sűrítette mondandóját múlt csütörtökön a Kossuth-adón a *Délutáni Rádiószínház* bemutatója. *Kósa Judit Foggal és körmével* című műsora „egy ritka per” dokumentumait feldolgozván, egyszerre több kérdést vetett föl: mitől „valóságos apa” az örökbe fogadó férfi, s mitől nem válhat igazi anyává az időközben feleségül vett asszony? Egyáltalán: a komoly és felelősségteljes szülői attitűd milyen határhelyzetekben minősíthető igazán? És főleg: miféle nevelési kultúrával is rendelkezik egy-egy átlagos mai magyar állampolgár?

A szituáció a következő: a házaspár örökbe fogad egy kisfiút. A nő meghal, a férfi elvesz egy özvegyasszonyt. Az újdonsült nevelőanya vi-

szonylag rövid idő elteltével Ponciustól Pilátusig futkos, beadványok és kérelmek tucatját írja a gyámügyi hatóságtól a rádióig; vigyék el a gyereket, jelenlétét nem tudja elviselni. „Rossz természete van, kibírhatatlan”. Állandó civódások, a házaspár közben megszületett saját gyermeke hat nap után kétoldali tüdőgyulladásban meghal, persze ezért is okolható és okolandó valaki: az apa, aki időközben elzavarta a nőt, aki megfázott, ám...

A kép egyre bonyolultabb, zsúfoltabb, kiismerhetetlenebb. És fokról-fokra sötétebb. Ami a rádiós oknyomozás során kiderült — például riporteri módszeresség, hatóság szerkesztésben — az legalábbis ellentmondásos: az örökbe fogadott gyerek a nevelőanya szerint rettenetesen elkenyézettett, hároméves kora után sem szobatiszta, ráadásul szemtelen és agresszív. A nevelő-apa előadása szerint neje viszont ütötte-verte Gyurikát, leciágyozta és névtelen leveleket írogatott a valódi szülőknek: legalább ők vigyék el végre a kisfiút. Közben azt is megtudjuk, hogy a nevelőanyának két saját, huszoneves gyermeke van, jelenlegi férjét valóban ószintén szereti, mellékesen pedig a gyámhatóság előbb elviszi a kisfiút, aztán az apának visszaadja, aki legvégül újra magára maradván tovább neveli, bízván abban,

hogy „csak lesz még egy jólelkű nő”.

Két ember foggal és körmével védi a maga igazát. Egyik az örökbe fogadott gyereket, a másik ugyanazon eszközökkel marja azt. Gyurika, az ártatlanul ennyi bajt okozó, szerencsétlen fiúcska, lettlegyen akár elkenyézett, pimasz kis kölyök, akár megfélemlített, szeretet után sóvárgó, ijedt kis emberpalánta — csak veszíthet az ügyön. Hogy a magányos valódi- és nevelőapák könnyen kenyeztetik a gyerekeket, a valódi- és nevelőanyák pedig hasonlóképpen könnyen vérengző anyatigrisekké is válhatnak: többé-kevésbé tudott dolog. *Kósa Judit* dokumentumműsora végső soron nem mondott ki semmi újat, sőt a feltett kérdésekre sem válaszolt, még közvetve sem. Csupán regisztrált. Az igazán nagyszerű az volt ebben a rádióműsorban — ami nem volt benne. A csövesek például, az aluljárókban, a futballmeccseken, a diszkóklubokban található, tömredék cikketemát adó ifjonchad, *Meg József Attila* egyik kései nagy versének néhány sora: „...nézz a furfangos csecsemőre / bömböl, hogy szánessa magát / de míg mosolyog az emlőre, / növeszti körmét és fogát”. Hogy harminc-negyven év múlva ismétlődhessek egy emlékeztetés rádióműsor címe (is)?

Domonkos László

Cserépvásár

Ismét megrendezik a híres cserépvásárt Pécsen. Időpontja június 6-a, helyszíne a négytornyú székesegyház előtti tér lesz. Elő-

reláthatóan 20—25 ezer kerámia rakodnak majd ki július első vasárnapján a Sétányt öreg fái alatt.

(MTI)

Elhunyt Komlós Aladár

A Kulturális Minisztérium, az MTA Irodalomtudományi Intézete, a Magyar Írók Szövetsége közli: Komlós Aladár állami díjas író, irodalomtörténész, költő, az irodalomtudomá-

nyok doktora életének 88. évében, június 22-én, hosszan tartó, súlyos betegség következtében elhunyt. Temetéséről később intézkednek. (MTI)